

CONFERINȚA I

Berna, 1 septembrie 1910

Aici, în Elveția, este pentru a treia oară când mi se oferă posibilitatea să comentez, dinspre o anumită latură, cel mai mare eveniment din istoria Pământului și a omenirii. Prima oară a fost la Basel, când am putut vorbi despre evenimentul petrecut pe Golgota dinspre acea latură pe care o prilejuiește Evanghelia după Ioan; a doua oară a fost atunci când s-a putut caracteriza acest eveniment din perspectiva pe care o oferă Evanghelia după Luca; iar a treia oară este acum, când impulsul de a zugrăvi evenimentul urmează să pornească dinspre Evanghelia după Matei. Am indicat adeseori că însuși faptul că acest eveniment s-a păstrat în patru documente aparent diferite semnifică ceva foarte important. Ceea ce dă astăzi ocazia mentalității materialiste de a-și desfășura critica sa negativistă, distructivă, este tocmai interpretarea noastră antroposofică, fapt care nouă ni se pare extrem de semnificativ. Nimeni nu ar trebui să se încumete să caracterizeze o ființă sau un fapt dintr-un singur punct de vedere. Am folosit de mai multe ori o comparație: când fotografiem un copac dinspre o singură latură, nimeni nu trebuie să pretindă că în acea fotografie ar avea o redare reală a ceea ce copacul oferă în exterior privirii; dacă însă vom fotografia copacul din patru părți diferite și dacă avem astfel patru imagini diferite ce se aseamănă foarte puțin între ele, atunci prin examinarea tuturor celor patru poze vom putea obține și o vedere

CUPRINS

Treptele adevărului (biolog dr. Petre Papacostea)	9
În legătură cu publicarea conferințelor lui Rudolf Steiner.	13
CONFERINȚA I, Berna, 1 septembrie 1910	
Curentele ale populațiilor postatlanteene. Iranism și turanism. Individualitatea lui Zarathustra	15
CONFERINȚA a II-a, Berna, 2 septembrie 1910	
Tainele spațiului și ale timpului. Entitatea lui Hermes și a lui Moise. Turanism și ebraism	35
CONFERINȚA a III-a, Berna, 3 septembrie 1910	
Interacțiunea principiului Thot-Hermes cu cel al lui Moise, ca reflectare a unui proces cosmic. Taina poporului evreu. Gân- direa omenească – un ecou al contemplării divine. Coborârea forțelor vechii clarvederi în organizarea interioară a omului. Legea numerică a eredității în șirul de generații	55
CONFERINȚA a IV-a, Berna, 4 septembrie 1910	
Cunoașterea divină la vechii evrei. Avraam și Melchisedec. Curentele principale și secundare pregătitoare ale evenimen- tului venirii lui Christos. Devenirea poporului evreu ca ima- gine a devenirii cosmice. Jeshu ben Pandira	75

- CONFERINȚA a V-a, Berna, 5 septembrie 1910
 Jeshu ben Pandira și inițierea eseniană. Numerele șapte și doisprezece. Reflectarea raporturilor cosmice în evoluția omeneirii. Taina sângelui în șirul generațiilor și tainele spațiului cosmic. 93
- CONFERINȚA a VI-a, Berna, 6 septembrie 1910
 Succesiunea generațiilor liniei ereditare a lui Iisus din Evanghelia după Luca și a lui Iisus din Evanghelia după Matei. Treptele succesive ale coborârii divin-spiritualului într-o individualitate omenească și ale ieșirii ei în Cosmos. Entitatea divin-spirituală a omului și Adamul pământesc. Memoria suprapersonală ce curge prin sângele generațiilor. Nazirianismul și coloniile eseniene. Discipolii lui Jeshu ben Pandira. Mathai și Nezer. Cei doi copii Iisus. 110
- CONFERINȚA a VII-a, Berna, 7 septembrie 1910
 Legea perfecționării treptate a facultăților omenești. Cărarea octuplă. Esența inițierii în Misteriile precreștine. Coborârea în corpul fizic și răspândirea în Cosmos. Pericolul inducerii în eroare sau al himerelor. Cele douăsprezece ajutoare ale hierofanteului. Venirea lui Christos devine punctul de plecare al libertății. Christos, împlinirea și prototipul noii inițieri 128
- CONFERINȚA a VIII-a, Berna, 8 septembrie 1910
 Inițierea eseniană. Cele trei trepte ale inițierii. Scoaterea afară, în lume, a tainelor Misteriilor prin evenimentul istoric al venirii lui Christos. Cele trei trepte ale ispitirii lui Christos. Malchuth și Împărățiile cerului. Esența Eului în împărăție 145
- CONFERINȚA a IX-a, Berna, 9 septembrie 1910
 Evenimentul venirii lui Christos ca un fapt istoric. Inițierea Eului. Evangheliile sunt cărți misteriale. Viața lui Christos este o transpunere a inițierii pe planul mare al istoriei lumii. Vindecările. Fericirile Predicii de pe munte 165

CONFERINȚA a X-a, Berna, 10 septembrie 1920

Dotarea treptată a forțelor Eului omenească cu știința mistică. Călăuzirea discipolilor pentru ridicarea în lumile superioare. Hrănirea celor patru mii și a celor cinci mii. Scena transfigurării. Apariția unică a lui Christos într-un corp fizic. Reaparitia lui Christos în eteric. Fericirile. Vindecările. Pâinea cea din cer. Noul mesianism. Falsul mesianism 185

CONFERINȚA a XI-a, Berna, 11 septembrie 1910

Revărsarea forțelor de cunoaștere și de viață din Cosmos prin entitatea lui Christos. Radierea acestor forțe către apostoli și dezvoltarea lor. Mărturisirea lui Petru. Fiul omului și Fiul Dumnezeuului cel viu. Principiul ordonator în comunitățile omenești pe baza raporturilor etico-morale-spirituale. Conducerea în afară, în Macrocosmos, prin intermediul lui Christos. Revărsarea real-vie a forțelor Cuvântului solar, care anterior se răspândiseră ca învățătură prin Misteriul de pe Golgota. Creșterea în înaltul Împărățiilor cerului. 206

CONFERINȚA a XII-a, Berna, 12 septembrie 1910

Evoluția omului înspre înaltul divin și coborârea entităților divin-spirituale în sufletele și trupurile omenești. Entitatea lui Christos și cei doi copii Iisus. Cele patru puncte de vedere ale evangheliștilor în ce privește descrierea evenimentului coborârii lui Christos corespund la patru tipuri de inițiere. Botezul în Iordan și viața și drumul până la moarte ale lui Christos, ca două etape ale inițierii. Învierea ni-l arată pe Christos ca fiind acel spirit ce străbate cu țeserea și acțiunea sa întreaga existență pământească. Aura solară în aura pământească. Măreția divină a omului. Umanul în Evanghelia după Matei 228

Note. 259

Lucrări ale lui Rudolf Steiner

traduse și apărute în limba română 265

completă a copacului. Dacă așa stau lucrurile în mod exterior pentru un lucru oarecare, cum să credem că un eveniment ce pentru noi oamenii cuprinde în el toată amploarea, toată esența întregii existențe poate să fie circumscris dacă îl zugrăvim doar dinspre o singură latură? De aceea, faptele ce ne sunt revelate în cele patru Evanghelii nu sunt contradicții. Dimpotrivă, ceea ce se află la baza acestui fapt este conștiința celor ce au relatat aceste evenimente grandioase că nu le pot descrie decât dinspre o latură și că omenirea va putea ajunge treptat să capete o imagine de ansamblu numai contemplând împreună aceste descrieri diferite. La fel de răbdători să fim și noi și să încercăm să ne apropiem treptat, treptat de cea mai grandioasă realitate a devenirii pământești, sprijinindu-ne pe cele patru descrieri; chiar și ceea ce putem ști, să dezvoltăm făcând apel la aceste documente pe care noi le numim Noul Testament.

Din anumite lucruri spuse anterior dumneavoastră puteți deja evalua felul în care se înfățișează cele patru puncte de plecare sau de vedere diferite ale Evangheliilor. Însă mai înainte de a face chiar și o caracterizare exterioară a acestor patru puncte de vedere, aș vrea să fac observația că în acest ciclu de conferințe nu am să încep cum se procedează astăzi când se face o descriere a istoriei apariției lor. Pentru noi cel mai bine este să facem acest lucru abia la sfârșitul ciclului nostru, când vom spune ceea ce este de spus despre istoria nașterii Evangheliei după Matei, de exemplu. Căci este, desigur, normal, și asta se poate arăta și în cazul altor științe, că istoria unei anumite probleme poate fi percepută abia după ce ai înțeles problema în sine. De exemplu, nimeni nu se poate apropia cu folos de o istorie a aritmeticii dacă nu știe nimic despre aritmetică. De altfel, peste tot prezentarea istorică se face la sfârșit, iar acolo unde nu se face aceasta se contrazice ordinea cerințelor naturale ale cunoașterii omenești. Noi vom veni, de asemenea, în întâmpinarea acestor cerințe ale cunoașterii omenești și vom încerca să examinăm conținutul Evangheliei pe care vrem s-o discutăm și apoi să trecem la o prezentare a devenirii ei istorice.

Dacă lăsăm să acționeze din exterior asupra noastră Evangheliile, putem resimți o oarecare deosebire chiar în modul lor de prezentare, în felul în care ele vorbesc. Dacă lăsați să acționeze asupra dumneavoastră cele spuse de mine în conferințele despre Evanghelia după Ioan și despre Evanghelia după Luca, veți avea și mai exact sentimentul respectiv. Dacă ne referim la Evanghelia după Ioan, trebuie să spunem că de câte ori încercăm să pătrundem în comunicările de substanță căpătăm un sentiment al măreției spirituale spre care ne înălțăm presimțind, simțim faptul că Evanghelia după Ioan ne destăinuie înălțimile cele mai sublime spre care înțelepciunea omenească își poate înălța privirea, înălțimi la care cunoașterea omenească poate avea acces treptat, treptat. Omul se află oarecum undeva jos și privește în sus spre un pisc al existenței cosmice, spunându-și: Oricât de mic ai fi ca om, Evanghelia după Ioan te face să presimți faptul că în sufletul tău parcă se cufundă ceva cu care tu ești înrudit, și te cuprinde cu un sentiment al infinitului. Când vorbim de Evanghelia după Ioan în sufletul nostru pătrunde în special măreția spirituală a ființelor cosmice înrudite cu omul.

Să ne amintim sentimentul care ne-a cuprins când am avut în față Evanghelia după Luca. Tot ce a avut atunci darul să trezească în noi această descriere a Evangheliei după Luca era ceva diferit. Dacă în ce privește Evanghelia după Ioan ceea ce ne străbate sufletul ca o adiere de vrajă atunci când ne dăruim destăinuirilor ei este în special măreția spirituală spre care privim presimțitor, în cazul Evangheliei după Luca ceea ce ne întâmpină este interioritatea, sufletescul în sine, intensitatea, am putea spune, a ceea ce este în stare să realizeze forțele de iubire ale Cosmosului, mulțimea lucrurilor pe care le pot realiza în lume forțele de jertfă, atunci când ne facem părtașii lor. Dacă Evanghelia după Ioan ne dezvăluie entitatea lui Christos Iisus în toată amploarea ei spirituală, Evanghelia după Luca ne prezintă această entitate sub aspectul capacității ei nemăsurate de jertfă și ne face să simțim tot ceea ce s-a întâmplat în cadrul evoluției de ansamblu a Cosmosului și a omenirii printr-o astfel de jertfă de iubire ce pulsează

și țesc prin lume ca o forță asemenea celorlalte forțe. Când lăsăm să acționeze asupra noastră Evanghelia după Luca, elementul în care țesem și trăim este cu predilecție cel al simțirii, după cum ceea ce ne întâmpină în cazul Evangheliei după Ioan este elementul cunoașterii, care ne spune ceva despre cauzele și țelurile ultime ale acestei cunoașteri. Evanghelia după Ioan vorbește mai mult cunoașterii noastre, Evanghelia după Luca mai mult inimii noastre. La fel, se poate simți ceva aparte în fiecare Evanghelie; și noi ne-am străduit, de asemenea, ca toate comentariile spiritual-științifice legate de aceste două documente să fie străbătute de această dispoziție fundamentală. Cine, la ciclurile despre Evanghelia după Ioan sau despre Evanghelia după Marcu, a vrut doar să asculte cuvinte, acela cu siguranță nu a înțeles totul. Felul și modul de a vorbi erau fundamental diferite în cazul celor două cicluri de conferințe. La fel trebuie să se întâmple și de această dată, când ne apropiem de Evanghelia după Matei.

Dacă analizăm Evanghelia după Luca vedem cum în entitatea care a trăit la începutul creii noastre nou-testamentare ca Christos Iisus s-a revărsat tot ceea ce noi numim iubire omenească, așa cum a existat ea odinioară în evoluția omenirii. Dacă lăsăm ca Evanghelia după Matei să acționeze doar exterior asupra noastră, trebuie să spunem mai întâi că ea este, de fapt, un document mai complex decât celelalte două Evanghelii, sub un anumit raport chiar mai complex decât toate celelalte trei.

Și dacă, cândva, vom prezenta Evanghelia după Marcu, vom vedea că și aceasta este într-un fel unilaterală. Dacă Evanghelia după Ioan ne arată măreția înțelepciunii lui Christos Iisus, dacă Evanghelia după Luca ne arată puterea iubirii, într-o descriere a Evangheliei după Marcu ne va întâmpina în primul rând ceea ce străbate toate spațiile cosmice ca forță, ca puteri creatoare, ca splendoare a lumii. În cazul Evanghelia după Marcu, însă, în savurarea intensității forței cosmice este ceva grandios. Dacă ajungem să ne ridicăm într-adevăr la înțelegerea Evangheliei după Marcu

este ca și cum din toate direcțiile spațiului s-ar apropia furtunos de noi forța cosmică!

Astfel, ceea ce ne întâmpină la Evanghelia după Luca este ceva ce se ridică cald-intim în suflet, ceea ce se transmite atunci când luăm cunoștință cu Evanghelia după Ioan este ceva ce ne dă speranță; iar când lăsăm să acționeze asupra noastră Evanghelia după Marcu ne cuprinde parcă un fior în fața puterii și măreției forțelor cosmice, putând chiar să cădem la pământ.

Cu Evanghelia după Matei se întâmplă altceva. Cele trei elemente, elementul cognitiv, plin de speranță și deschizător de perspective, elementul cald al sentimentului și iubirii și chiar și cel maiestuos al măreției cosmice sunt, s-ar putea spune, toate în Evanghelia după Matei. Ele sunt atât de atenuate, încât în puținătatea lor par mult mai înrudite cu omul decât apar în celelalte Evanghelii. În fața dimensiunilor uriașe ale cunoașterii, ale iubirii și ale splendorii existente în celelalte Evanghelii, am putea foarte bine, dacă le lăsăm să acționeze asupra noastră, să cădem la pământ. Toate acestea sunt și în Evanghelia după Matei, numai că în ceea ce o privește noi ne putem ține pe picioare. Din punct de vedere omenesc, tot ceea ce se spune în ea ne este mai apropiat, astfel încât noi ne putem plasa, într-un anumit sens, nu dedesubt, ci alături. Niciodată nu suntem striviți de Evanghelia după Matei, cu toate că și ea aduce ceva din ceea ce în celelalte trei Evanghelii acționează copleșitor. De aceea, această Evanghelie este cea mai general-umană dintre cele patru documente. Ea ni-l înfățișează cel mai mult pe Christos Iisus ca om, astfel încât dacă Îl lăsăm să acționeze asupra noastră dinspre ceea ce Îi este specific în Evanghelia după Matei, ne este omenește, până în ultimele sale mădulare și fapte, mult mai apropiat. Evanghelia după Matei este, sub un anumit raport, un fel de comentariu al celorlalte trei Evanghelii. Ceea ce în celelalte trei este câteodată prea amplu pentru a-l putea cuprinde cu privirea, se reduce în Evanghelia după Matei la o scară mai mică și ne devine clar. Și dacă înțelegem acest lucru,

celelalte trei Evanghelii ne pot apărea într-o lumină semnificativă. Acest lucru se înțelege ușor din detalii.

Să interpretăm ceea ce urmează să fie spus acum mai întâi pur stilistic. Pentru ca în Evanghelia după Luca să ne poată fi zugrăvit faptul că puterea cea mai înaltă de jertfă și iubire existentă la această ființă pe care o numim Christos Iisus se revarsă în omenire și în lume, este adus în atenție un curent al omenirii ce descinde din timpurile cele mai străvechi ale devenirii pământești. Și Luca însuși ne descrie acest curent până departe, la începutul omenirii. În Evanghelia după Ioan, pentru a ne putea fi prezentat punctul în care omul poate începe să-și folosească cunoașterea și înțelepciunea și să ia o opțiune către țel, către această cunoaștere, se arată de la bun început că descrierea lui Christos Iisus se sprijină pe Logosul creator însuși. Aspectul cel mai spiritual pe care îl putem atinge cu cunoașterea noastră este fixat chiar de la primele propoziții ale Evangheliei după Ioan. Suntem conduși imediat spre o culme a strădaniei omenești, o culme ce poate fi evocată în sufletul omenesc. În Evanghelia după Matei avem altceva. Ea începe prin a ne arăta raporturile ereditare ale omului Iisus din Nazaret, momentul istoric, să zicem așa, de la care ele au pornit. Aici ni se prezintă raporturile ereditare din cadrul unui singur popor: este ca și cum toate însușirile pe care le găsim reunite în Iisus din Nazaret s-au însumat ereditar de la Avraam încolo, ca și cum un popor a lăsat să se scurgă în sânge, de-a lungul a de trei ori paisprezece generații, tot ceea ce a avut mai bun, pentru a da la iveală într-un mod desăvârșit într-o individualitate omenească forțele umane cele mai înalte. Evanghelia după Ioan ne introduce în infinitul Logosului. Evanghelia după Luca urcă în evoluția incomensurabilă a omenirii până la începuturi. Un popor ce se lasă cuprins cu privirea în ansamblul său, transmițându-și ereditar însușirile de la strămoșul Avraam prin șirul a de trei ori paisprezece generații, este ceea ce ne prezintă Evanghelia după Matei; așa ni-l înfățișează pe omul Iisus din Nazaret această Evanghelie.

Aici putem spune doar că pentru cel ce vrea să înțeleagă cu adevărat Evanghelia după Marcu este necesar să cunoască într-o anumită măsură forțele cosmologice ce străbat întreaga noastră evoluție cosmică. Căci, așa cum este prezentat Christos Iisus în Evanghelia după Marcu, ni se indică faptul că într-o acțiune omenească ne este dat un extract, o esență a Cosmosului, o esență a ceea ce altfel trăiește în infinitatea depărtărilor cosmice, ca forțe cosmice. Ni se arată că faptele lui Christos Iisus sunt într-un fel extracte ale unor acțiuni cosmice. Evanghelia după Marcu vrea să ne prezinte faptul că Omul-Dumnezeu, Christos Iisus, așa cum stă El în fața noastră pe Pământ, este oarecum un extract al acțiunii Soarelui, cu tot ce este infinit în el. Marcu ne redă, așadar, faptul că acțiunea stelară acționează prin intermediul forței omenești.

Evanghelia după Matei face și ea într-un fel legătura cu acțiunea stelară. De aceea, când ni se prezintă nașterea lui Iisus din Nazaret, imediat suntem conduși la un punct din care ar trebui să vedem marele eveniment cosmic, faptul că niște realități cosmice sunt într-o anumită legătură cu evoluția omenirii. Steaua se arată celor trei magi și îi conduce la sălașul în care se naște Iisus. Evanghelia după Matei nu ne indică însă o acțiune cosmică, așa cum o face Evanghelia după Marcu; nu cere de la noi să ne ridicăm privirea către această acțiune cosmică: ea ne prezintă trei oameni, trei magi, și efectul pe care cosmicul îl exercită asupra acestora. Iar noi ne putem îndrepta atenția spre cei trei oameni ca să avem idee despre ceea ce simt ei. Așadar, chiar și când trebuie să ne avântăm spre cosmic, suntem îndrumați spre om. Ne este prezentat reflexul cosmicului în inima omenească. Privirea nu este purtată afară, în depărtările infinite, ci ni se arată efectul cosmicului în inima omenească.

Încă o dată, vă rog să luați toate aceste remarci doar din punct de vedere stilistic; căci caracterul fundamental al Evangheliilor este acela de a prezenta lucrurile din diferite laturi. Felul și modul lor de a zugrăvi este cât se poate de caracteristic pentru ceea ce